

“Els pares volen recuperar les arrels”

La República. El Punt Avui 04/03/2022

ENTREVISTA 4 març 2022 21.00 h

JOAN-SEBASTIÀ HAYDN

PRESIDENT DE LA BRESSOLA

“Els pares volen recuperar les arrels”

El principal responsable de La Bressola, la xarxa d'escoles que practiquen la immersió a la Catalunya Nord, ens parla dels principals reptes de l'entitat

PERE BOSCH I CUENCA

Com s'afronta l'ensenyament del català en un estat com el francès, que tradicionalment ha estat contrari a les llengües minoritàries?

Les dificultats han existit sempre. Des dels inicis va ser molt complicat fer entendre la idea de crear una escola que practiqués la immersió en llengua catalana. Va començar de forma molt modesta,

amb set alumnes que eren fills dels creadors de l'associació. A partir dels anys vuitanta, va anar creixent a poc a poc. El 1976, es va obrir la primera, l'escola de Sant Galdric (Perpinyà) i al cap d'un any, la segona, a Nyils, la primera que s'allotjava en un edifici municipal. El 1995, quan es va signar el primer conveni amb el ministre d'Educació, François Bayrou, es va fer un gran salt endavant, ja que va donar a La Bressola una legitimitat estatal. Això ens va permetre obrir altres escoles i passar de 300 alumnes a 700 en molt poc temps. A poc a poc, vam anar creixent i vam obrir quatre escoles (el Soler, Sant Esteve del Monestir, el Vernet i Câldegues) i un centre de secundària al Soler, l'any 2003.

I com van reaccionar les famílies a aquest salt de l'escola al col·legi?

Al principi, la majoria dels infants marxaven de La Bressola i anaven als col·legis públics. No hi havia el costum ni la confiança. Les famílies tenien por que l'alumne no tingués bon nivell en llengua francesa. Al principi, el col·legi no era concertat. Ara que ho som, els alumnes fan el mateix examen que en qualsevol escola pública. I tenim un 100% de resultats positius. Ara, doncs, és molt habitual entrar a maternal i seguir fins al col·legi.

Com ha evolucionat la reacció de la gent en un entorn clarament desfavorable per a la llengua?

Vam passar d'una llengua rural a una llengua que té un cert prestigi. Portar la mainada a una escola en què es pot aprendre el català representa un plus de qualitat. També és reconegut que un alumne que entra a La Bressola pot tenir perfectament un nivell de francès notable i, a més a més, troba un projecte d'acompanyament i una relació de qualitat i de confiança entre l'alumne i l'equip docent. I això també dona molta confiança a les famílies.

Si hagués de dibuixar un perfil dels pares que porten els seus fills a La Bressola, quin seria?

És complicat traçar un perfil, perquè som una escola oberta, sense cap selecció a l'hora d'entrar. Una dada que cal destacar és que la major part dels pares de La Bressola no són catalanoparlants. Des de

fa alguns anys, tenim una majoria de famílies que venen a La Bressola perquè saben que hi ha un projecte pedagògic de qualitat. Després, són famílies amb arrels catalanes, però que han perdut la llengua perquè els avis no la van transmetre als pares. Ells, però, volen que els seus fills recuperin la llengua dels seus avis i que tinguin arrels ben identificades a través de la llengua i la cultura del país. Ens trobem molts casos que ens diuen això.

En aquest moment, disposeu de sis escoles i un col·legi per tot el territori nord-català. És suficient per atendre la demanda?

No és suficient, perquè sabem que hi ha una gran demanda. Després també sabem que quan s'obre una escola hi ha demanda per entrar-hi i s'omple. A Pesillà de la Ribera (Rosselló), on hi ha la darrera escola que hem obert, estem creixent a poc a poc, perquè sempre hi ha demanda. Ara tenim 1.050 alumnes en set centres i dos col·legis, perquè el vam obrir aquí mateix (a Perpinyà) de manera provisional. A més, hi ha una imatge positiva de La Bressola i hi ha fins a quatre municipis que ens sol·liciten obrir-ne una. De moment, però, no podem fer-ho, perquè encara no hem resolt el problema que tenim amb el segon col·legi. També cal tenir en compte que la instal·lació d'una Bressola dona valor afegit al municipi, i que La Bressola també participa de la vida de la ciutat en cada lloc on s'instal·la i fa entrar la llengua i la cultura catalana al poble.

En els darrers mesos heu estat notícia per l'intent de bloqueig, per part de l'Ajuntament de Perpinyà, del col·legi liceu La Bressola, que per primera vegada permet un ensenyament immersiu des de maternal fins a les portes de la universitat. Com van anar els fets?

Tot va començar el mes de març del 2021, quan vam anar a visitar aquest monestir que estava en venda. Tres dies després, hi vam tornar amb el consell d'administració i es va donar el vistiplau al projecte de compra. Vam sol·licitar a l'Ajuntament si ells hi estaven interessats. Si hagués estat el cas, hauríem buscat un altre lloc, perquè no hauria valgut la pena continuar insistint. L'adjunt de l'Ajuntament ens va assegurar que no hi havia cap projecte i que ens deixaven mans lliures per comprar-lo. Vam seguir negociant amb les

monges i mentrestant vam seguir parlant amb l'Ajuntament a través de la junta d'afers escolars. I cada vegada ens deien que ens deixaven fer. El 30 de setembre, però, vam rebre un correu dient que l'Ajuntament volia comprar l'edifici. Ens vam quedar sorpresos. Vaig enviar un munt de missatges al primer adjunt del batlle, però mai els ha contestat. Vam presentar dos recursos, el primer per suspendre el dret de compra i el segon sobre el fons de la decisió. I vam guanyar perquè vam demostrar que no hi havia cap projecte preexistent per part de l'Ajuntament. Ara estem en espera sobre la qüestió de fons, amb la dificultat que hi ha una impossibilitat total de dialogar amb l'Ajuntament. Aquesta situació ens ha obligat a buscar una solució provisional de tres anys, que és el que pot allargar-se el judici.

A què atribuiu aquesta reacció? A factors polítics? Ho dic perquè el batlle de Perpinyà ha pres algunes decisions polèmiques, com ara la modificació de l'escut municipal o la prohibició d'accedir al Castellet durant la Diada.

L'advocat de l'Ajuntament va argumentar durant el judici que tenien un projecte per afavorir el turisme a Perpinyà. Després, el batlle, en els seus comunicats, ha canviat tres o quatre vegades de versió. No hi ha cap projecte real.

A què atribuiu aquesta oposició, doncs?

Ells ens diuen que no han volgut fer cap mal a La Bressola, però no hi ha cap pas enrere. No sé com interpretar aquesta posició de l'Ajuntament, que es vol enfrontar amb nosaltres, però que en realitat també s'enfronta amb les famílies i amb l'ensenyament en català. Tampoc ens han proposat cap solució alternativa, només la d'un edifici que és propietat de la Regió i no del municipi. En tot cas, no vull avançar cap interpretació perquè és complicat.

Havíeu tingut alguna experiència semblant, d'obstacles per part de l'administració?

Hi ha el tema de la subvenció de 60.000 euros que no ens han donat d'ençà que han estat elegits. Ho argumenten per raons de la justificació de les activitats extraescolars, en un moment en què no es podien fer per la situació de la covid. Però a altres entitats els han

permès justificar la subvenció amb material i altres despeses. També hem tingut unes converses difícils amb la junta d'afers escolars quan ens volien fer traslladar la segona escola que tenim a Perpinyà. En general, hi tenim unes relacions complicades, que no són pas naturals.

Quin suport institucional rebeu?

A Perpinyà tenim locals a disposició de manera gratuïta, i l'Ajuntament paga els serveis i el manteniment dels locals. També tenim dues mainaderes posades a disposició i rebem un pressupost anual de funcionament per cada alumne que viu a Perpinyà. En l'època de Jean-Paul Alduy, La Bressola era considerada una escola com qualsevol altra i hi posava els mateixos mitjans, però l'Ajuntament anterior va voler canviar el conveni perquè considerava que era massa avantatjós per ser una escola concertada.

I des del sud, quin és l'ajut que representen els Amics de La Bressola?

És importantíssim. Tenen la missió de trobar recursos des del sud. Tenim una subvenció molt important de la Generalitat i també de les diputacions de Girona i Barcelona a través de projectes. Sense això, La Bressola no s'hauria pogut desenvolupar. Des del nord també tenim una subvenció de la Regió i ajudes dels municipis que acullen alguna Bressola i d'altres que ens donen subvencions. A part, les famílies paguen una quota que pot anar de 20 o 180 euros al mes en funció del que cobren.

I, de cara al futur, quins són els grans reptes que us plantegeu?

En primer lloc, obrir el segon col·legi i el primer liceu en català. Després, obrir cinc escoles més. Abans, desenvolupar el liceu era un somni, ara és un objectiu i un projecte. Els bascos tenen dos liceus. Els bretons, també. Els occitans estan a punt d'obrir el segon i nosaltres no en tenim cap. És molt important tapar aquest forat que tenim entre el col·legi i la universitat, mantenir la immersió de maternal fins a batxillerat i poder desenvolupar formacions a la universitat en llengua catalana. Això ens permetria fer viure la llengua a través de la joventut i fer-la sortir de l'escola.

Pel que fa a la totalitat de l'escola pública, que abasta un 85% del percentatge total d'estudiants, la llengua tan sols consisteix en l'ensenyament d'una hora a la setmana de "sensibilització catalana". Hi ha alguna expectativa que aquesta situació pugui variar?

Hi ha una política de desenvolupament de la llengua catalana a través de la iniciació. El departament afavoreix l'existència d'hores en català a totes les escoles, però només es tracta d'una hora a la setmana. Després hi ha seccions bilingües, on es fan tres hores de català a la setmana. És molt poc! No és pas així que podem formar locutors i escriptors en català!

Darrerament, l'ensenyament del català a la Catalunya Nord ha estat notícia per dues decisions. La primera, per la decisió del Tribunal Constitucional francès de suspendre la llei Molac, que per primera vegada reconeixia la immersió a l'escola pública. Com està el tema en aquests moments?

El primer ministre vol trobar la manera legal de mantenir la immersió viva, ja que es coneix bé el nostre sistema pedagògic i va demanar de treballar a partir d'una circular, que és un text reglamentari que està per sota de la llei. Vam ser cridats a participar en la redacció d'aquesta circular, però amb certs límits, perquè l'Estat francès és fet així: tot el que no és francès és antirepublicà i pot representar un perill per a la república. En tot cas, la circular permet mantenir la immersió a maternal i al col·legi. Al liceu encara és complicat. El nostre combat és ser reconeguts com a llengua autòctona de l'Estat francès.

A banda de la resolució final, el tema posa de manifest un canvi important en la política de l'Estat francès. Per primera vegada, els partidaris de protegir les llengües autòctones són majoria. Com ho valoreu això?

Hem tingut sort que el primer ministre francès, Jean Castex, ha defensat el model d'immersió de La Bressola des del primer moment, perquè el ministre d'Educació juga en contra des de l'inici. És un jacobí total. A més a més, hi ha una nova generació de polítics que tenen una visió diferent del que és l'Estat francès i que volen respectar les cultures i les llengües. El fenomen dels *armilles grogues* també

ha fet por a les autoritats franceses, perquè ha nascut des de les regions. Hi ha una certa paranoia que el separatisme podia tornar a arribar a l'Estat francès. I, paradoxalment, van prendre consciència que ajudar-nos podia ser una manera de regular el separatisme. També hi ha una part de la població que troba un sentit i un interès a mantenir les llengües i les cultures vives. En el moment de la globalització, la societat està buscant les seves arrels regionals, culturals i lingüístiques. També s'ha pres consciència que el regionalisme i les llengües regionals no van pas en contra de l'obertura d'esperits en el món.

A banda de l'ensenyament, com veieu la situació del català a la Catalunya Nord?

Tot indica que hi ha un cert manteniment de la llengua. La Bressola és una eina per recuperar i fer viure la llengua catalana. Fa quaranta-cinc anys que existim i encara no ho hem aconseguit. Però vull confiar que hi ha una possibilitat de no perdre la llengua i la cultura catalanes.

TRES PILARS PEDAGÒGICS

Joan-Sebastià Hayden posa en valor que La Bressola té tres pilars en l'àmbit pedagògic que interactuen entre si: "El primer és la immersió en llengua catalana; el segon, la pedagogia per projectes, cooperativa, i el tercer, la verticalitat, la qual cosa vol dir que conviuen diversos nivells d'edat en una mateixa classe, on l'infant més gran n'apadrina un de més petit. La qualitat prové d'estratègies pedagògiques que hem anat experimentant amb el temps." L'associació, que es va crear a Perpinyà el 1976, actualment disposa de vuit centres, set dels quals són de maternal i primària.

EL DIRECTOR D'ORQUESTRA

El seu nom té reminiscències musicals. I, de fet, ell mateix ens revela uns lligams genealògics, no confirmats del tot, amb el músic austríac. Joan-Sebastià Haydn va néixer a Lilla, a tocar de la frontera amb Bèlgica, i va arribar a la Catalunya Nord quan tenia 2 anys, ja que el pare va trobar una feina a l'hospital de Tuir. Els estudis el van dur a treballar al món del vi, però dotze anys després, va canviar l'ofici pel d'educador i gestor de centres terapèutics i

educatiu per a nens amb dificultats, la seva feina actual. Es va interessar per la llengua des de molt petit, però quan es va casar amb una catalana va descobrir que es tractava d'una llengua "materna". La llengua i els vincles familiars també li van permetre descobrir "els lligams entre el nord i el sud d'una família separada per la Guerra Civil". Va aprendre la llengua a través de cursos, però també ha fet una immersió total en la cultura catalana. En l'àmbit associatiu, ha passat per Aire Nou de Baó, on fa de casteller i diable i, evidentment, per La Bressola, l'associació de la qual s'ha convertit en el principal director d'orquestra.